

Tema: Sprog – sprogmanipulation

Titel: Magtens sprog
(Kampen om sproget 4)

Fag: Dansk A

Vejledning

Målgruppe: Gym/Voksenudd.

Lærer

Fag

Dansk A

Titel

Magtens sprog (Del 4 af "Kampen om sproget")

DR2 d. 17/4 2011, 20 min.

Sprogmanipulation er fokus for denne tv-udsendelse. Hvordan sprog bruges til at signalere magt og hvordan man ændrer formuleringerne, så budskabet kan godkendes af tilhørerne.

Kirken og kongen har altid benyttet sig af symboler og sprog til at fastholde sin position, men i dag går folketingets politikere i cowboybukser og taler almindeligt dansk, som professor Jørn Lund påpeger. Magten er mere usynlig, men er stadig til stede i sproget: En "genopretningspakke" lyder unægtelig mere positivt end en "nedskæringspakke". Tidligere spindoktor Niels Krause-Kjær peger på, at moderne politikere ofte udtaler sig i korte, fyndige og slagordsagtige sætninger, der ikke kan klippes og manipuleres af medierne. Kommunikationsrådgiver Knud Lindholm Lau peger på en række tricks, som politikerne bruger: Budskabet meddeles til befolkningen på et gunstigt tidspunkt (timing); budskabet præsenteres fra en bestemt synsvinkel (framing); længe før en farvet ordlyd som fx "ældrebyrden" bruges første gang fra Folketingets talerstol, udtænkes og benyttes den i andre sammenhænge, så udtrykket har vundet gehør og fungerer som en grundfarve, man kan male ovenpå (priming). Med et udtryk som "lømmelpakke" har man allerede gjort det svært for politiske modstandere at argumentere imod, for "lømler" skal selvfølgelig behandles med en fast hånd. Teknikken med kun at bruge bestemte udtryk med en indbygget synsvinkel og fortælling blev perfektioneret af den nazistiske propagandaminister Goebbels (Untermensch, Verjudung osv.), men også Mogens Glistrup mestrede den, og Pia Kjærsgaard bruger den intuitivt og ubevidst. Lau peger på, hvorledes medierne oftest helt ukritisk overtager udtrykkene og ikke fx refererer til "den såkaldte" ældrebyrde".

Faglige mål: (iflg. Læreplaner fra 2010)

Stx: at dokumentere indblik i sprogets funktion og variation, herunder dets samspil med kultur og samfund

Hhx: demonstrere indsigt i sprogets opbygning, brug og funktion, herunder kunne anvende grammatisk og stilistisk terminologi

Htx: give begrundede vurderinger af egen og andres mundtlige og skriftlige brug af sprog og virkemidler og formulere alternativer

Hf: demonstrere indblik i sprogets funktion og variation, herunder dets samspil med kultur og samfund

Tema: Sprog – sprogmanipulation

Titel: Magtens sprog
(Kampen om sproget 4)

Fag: Dansk A

Vejledning

Målgruppe: Gym/Voksenudd.

Lærer

Kernestof

Stx: Kommunikationsanalyse.

Hhx: Sprog og kommunikation, sprog-, medie- og litteraturvidenskabelige begreber, redskaber og metoder.

Htx: Det danske sprog og sproglig variation

Hf: Kommunikationsanalyse

Ideer til undervisningen

1. Vi hører om kirkens latin og funktionen af dette sprog. Vi går fra enevældens tydelige magtsprog, frem til den og den nu usynlige magt: Hvorledes politikerne kan skjule eller maskere et negativt budskab og sikre en bestemt forståelse.
Sæt eleverne i grupper og lad dem diskutere, hvilken dagsorden politikerne sætter, når de bruger ord som "Ældrebyrde", "Lømmelpakker", "Ghettoudspil", "Genopretningsplan", "Cafépenge".
2. Hitlers sprogmanipulation sammenlignes med moderne mediekommunikation. Her er eksempler fra det politiske liv fra Krag, Glistrup, Fogh Rasmussen, Kjærsgaard, etc.
Lad eleverne overveje, hvordan politikerne generelt bruger sproget for at opnå deres mål. Bruger alle en Orwellsk "Newspeak"?
3. Hvad er journalisternes rolle i denne sprogmanipulation? Hvad burde den være?
4. Demokratiets betingelser – hvad er konsekvensen af, at politikerne kun har så lidt tid til at formulere sig i medierne?
5. Lad eleverne skrive en kronik eller argumenterende artikel om sprogmanipulation, hvor de bruger eksempler fra denne tv-udsendelse.

Supplerende materialer

Se de andre tv-udsendelser i serien "Kampen om sproget"

- Dialekterne
- Dagligdagens mange sprog
- DR det gode eksempel
- Truslen fra engelsk